

**Poslovanje „Sine qua non” d.o.o.
Agencija za predstavljanje i zaštitu autorskih prava Sarajevo
za period 2005 – 2010. godine**

I. Pravna osnova

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine izdao je „Sine qua non”, Društvu za pružanje intelektualnih usluga – Agenciji za predstavljanje i zaštitu autorskih prava d.o.o. Sarajevo, odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava autora na osnovi punomoći autora, punomoći organizacija autorâ ili drugih nosilaca autorskih prava, prava umjetnika izvođača na osnovi punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača (u daljnjem tekstu: preduzeće „Sine qua non”).

Preduzeće „Sine qua non” je upisano u registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu Rješenjem broj UF/I 3234/97 6.11.1997. godine.

Osnivač i vlasnica preduzeća „Sine qua non” je Amela Hadrović-Hasanefendić, a direktor Mirza Hajrić.

II. Statut i organizaciona pitanja

Prema Statutu, organi preduzeća „Sine qua non” su: **Upravni odbor, Savjetodavni organ, Pravna grupa i Konsultantski organ.**

Upravni odbor je kolegijalni upravljački organ preduzeća „Sine qua non”, a članove Upravnog odbora bira osnivač između eminentnih stručnjaka u BiH. Predsjednik Upravnog odbora je osnivač preduzeća „Sine qua non”.

Prema Statutu, ciljevi preduzeća „Sine qua non” su predstavljanje i zaštita autorskih prava u zemlji i inozemstvu.

U izvještaju dostavljenom po pozivu Instituta navodi se da se krajem 2010. godine u bazi autora i djela nalazi 6.910 prijavljenih djela od 473 autora, te da je preduzeće „Sine qua non” sklopilo 50 recipročnih ugovora sa inozemnim organizacijama koji pokrivaju više od 150 zemalja.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom

Imovinu preduzeća „Sine qua non” čine nepokretne i pokretne stvari, imovinska prava i novčana sredstva namijenjena djelovanju preduzeća. Za svoje djelovanje preduzeće osigurava sredstva pružanjem usluga konsaltinga, ostvarivanja, predstavljanja i zaštite autorskih i srodnih prava i drugih izvora u skladu sa zakonom. Za svoje obaveze preduzeće odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

IV. Udruženje „Sine qua non” i njegova veza sa preduzećem „Sine qua non”

Pod istim nazivom, „Sine qua non”, osnovano je i Udruženje za kolektivno ostvarivanje i zaštitu autorskih i srodnih prava, na osnovi Odluke o osnivanju koja je donesena na Osnivačkoj skupštini održanoj 16.2.2005. godine u Sarajevu. Osnivači Udruženja su tri pravna lica:

- 1) Preduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo,
- 2) AMUS - Asocijacija kompozitora-muzičkih stvaralaca Sarajevo i
- 3) Udruženje glumaca Sarajevo.

Udruženje „Sine qua non” je upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH 17.7.2006. godine. Prema rješenju, ciljevi Udruženja „Sine qua non” su: kolektivno ostvarivanje i zaštita autorskog i srodnih prava u zemlji i inozemstvu, unapređenje kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u BiH u skladu sa zakonima BiH i međunarodnim dokumentima i standardima, saradnja sa drugim udruženjima i organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, podsticanje i razvijanje stručnih i kolegijalnih odnosa među članovima Udruženja, pružanje stručne pomoći članovima Udruženja u ostvarivanju njihovih prava, aktivnosti u skladu sa zakonima BiH koji su u direktnoj vezi sa ostvarivanjem ciljeva.

Napomena: Udruženje „Sine qua non” Sarajevo, upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH, **nema dozvolu** Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za poslove kolektivnog ostvarivanja prava.

V. Izvještaj o poslovanju za period 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine uputio je poziv **preduzeću „Sine qua non”** da dostavi izvještaj o vođenju poslova za period 2005 – 2010. godine, te naložio da se dostave:

- informacija o pravu/ima koje ostvaruje;
- kopije punomoći autora i udruženja autora koji su ovlastili preduzeće za ostvarivanje njihovih prava;
- kopije ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznosi sredstava za pokrivanje troškova rada preduzeća prema godinama;
- plan poslovanja preduzeća prema godinama;
- odluke nadležnog organa preduzeća o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijski izvještaj koji je usvojio nadležni organ preduzeća prema godinama;

- revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja preduzeća i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima preduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;
- kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je preduzeće bilo jedna od stranaka.

Izvještaj o poslovanju preduzeća „Sine qua non” zaprimljen je 24.2.2011. godine. Uz izvještaj je dostavljena dokumentacija: kopije punomoći autora i udruženja autora koji su ovlastili preduzeće „Sine qua non” da ostvaruju njihova prava; kopije ugovora sa korisnicima prema godinama; plan poslovanja prema godinama; odluke organa preduzeća „Sine qua non” o usvajanju plana poslovanja prema godinama; finansijski izvještaj koji je usvojio organ preduzeća prema godinama; odluke organa preduzeća „Sine qua non” o usvajanju finansijskog izvještaja prema godinama; revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja preduzeća „Sine qua non” i njihovoj usklađenosti sa zakonom, aktima preduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim licima; kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je preduzeće „Sine qua non” bilo jedna od stranaka.

Institut je 24.10.2011. godine uputio preduzeću „Sine qua non” poziv da dopuni izvještaj o poslovanju u kojem je naložio da dostavi podatke o potraživanjima (prema godinama i ukupno) i informaciju o tome kome je doznačena razlika sredstava između ostvarenog prihoda, troškova poslovanja i raspoređenih sredstava.

Preduzeće „Sine qua non” je 28.10.2011. godine dostavilo Institutu dopunu izvještaja u kojem navodi da je **razlika sredstava** u iznosu od **597.977,70 KM** ostala na transakcionom računu preduzeća i da pripada stranim autorima čija su djela korištena na teritoriji Bosne i Hercegovine. U dopisu se navodi da razlika sredstava **nije nikome isplaćena**, te da te podatke ne mogu dostaviti.

S ciljem izrade cjelovite analize poslovanja preduzeća „Sine qua non”, Institut je uputio poziv korisnicima da dostave podatke o iznosima uplaćenih naknada za korištenje autorskih djela i predmeta srodnih prava u periodu 2005-2010. godine.

Zahtijevane podatke dostavilo je 28 korisnika (radio i TV stanica). Prema dostavljenim podacima, preduzeću „Sine qua non” je uplaćeno u izvještajnom periodu **857.282,60 KM**. Imajući u vidu da nisu dostavljeni kompletni podaci od korisnika, nije bilo moguće izvršiti upoređivanje sa podacima koje je dostavilo preduzeće, te je izvještaj pripremljen samo na bazi podataka dobijenih od preduzeća „Sine qua non”.

VI. Finansijsko poslovanje

Prema navodima u izvještaju o poslovanju, ukupni prihod i rashodi preduzeća „Sine qua non” u periodu od 2005. do 2010. godine su kako slijedi:

- ukupno ostvareni prihod iz BiH je **7.829.275,89 KM**, troškovi poslovanja su iznosili **1.585.161,95 KM**, a nosiocima prava je raspoređeno ukupno **5.793. 334,64 KM**,
- ukupno ostvareni prihod iz inozemstva, na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju, iznosi **147.198,43 KM**,
- autorima iz inozemstva raspodijeljeno je **1.948.663,57 KM** putem inozemnih kolektivnih organizacija bez podataka prema godinama.

Tabela 1. Prikaz finansijskog poslovanja preduzeća „Sine qua non”

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD	TROŠKOVI POSLOVANJA	%	RASPOREĐENA SREDSTVA	%	RAZLIKA (OSTVAREN OG PRIHODA NAD RASHODIMA)
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	145.065,20	338.803,35	68.017,69	20%	297.675,79	88%	-26,89
	2006.	111.944,20	684.879,18	136.311,69	20%	292.531,25	43%	256.036,24
	2007.	111.947,00	1.309.998,99	262.737,59	20%	626.583,75	48%	420.677,65
	2008.	109.879,40	2.030.585,94	407.303,76	20%	1.163.685,15	57%	459.597,03
	2009.	336.595,50	1.487.922,25	312.895,21	21%	1.560.821,04	105%	-385.794,00
	2010.	381.187,17	1.977.086,18	397.896,01	19%	1.852.037,66	94%	-254.883,49
	Ukupno	1.196.618,47	7.829.275,89	1.585.161,95	20%	5.793.334,64	74%	450.779,30

Ostvareni prihod prema sudskim odlukama

Prema dostavljenoj dokumentaciji, za izvještajni period preduzeće „Sine qua non” iskazalo je potraživanja po osnovi pravomoćnih sudskih presuda u iznosu od **625.526,85 KM**, sudskih nagodbi u iznosu od **2.718.898,25 KM**, te nepravomoćnih presuda u iznosu od **160.924,03 KM**, što iznosi ukupno **3.505.349.13 KM**.

Tabela 2. Pregled ostvarenih prihoda prema sudskim odlukama

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	PRAVOMOĆNE SUDSKE PRESUDE	SUDSKE NAGODBE	NEPRAVOMOĆNE SUDSKE PRESUDE
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	23.175,00	939.618,32	0,00
	2006.	35.168,37	0,00	0,00
	2007.	89.674,48	6.149,93	13.500,00
	2008.	253.894,29	163.688,25	0,00
	2009.	130.979,27	1.548.813,58	43.026,08
	2010.	92.635,44	60.628,17	104.397,95
	Ukupno	625.526,85	2.718.898,25	160.924,03

Obračun i raspodjela naknada (tarifa)

Obračun i raspodjelu naknada domaćim i stranim autorima preduzeće „Sine qua non” vrši na osnovi Pravilnika o naknadama za javno izvođenje i saopćavanje javnosti muzičkih djela, te naknadama za korištenje muzičkih izvođenih materijala sa tarifom minimalnih naknada koji je donio **Upravni odbor Asocijacije kompozitora i muzičkih stvaralaca (AMUS) 2.7.2002. godine**.

VII. Naknada za korištenje autorskih djela od korisnika u BiH

Pojedini korisnici (Radio Kalman, Radio Uno, RTV Tešanj, RTV Q) navode brojne prigovore na način poslovanja preduzeća „Sine qua non” i njegov odnos prema korisnicima usluga. Tako se navodi da je preduzeće „Sine qua non” imalo veoma nekorektan odnos prema većini elektronskih medija, da je prijetilo korisnicima da, ukoliko ne potpišu ugovor, neće dobiti dugoročnu dozvolu za rad od RAK-a, da nije prihvatilo nijedan prijedlog PEM-a (Reprezentativno udruženje elektronskih medija) uz prijetnju/obrazloženje/ da svoje ugovore može realizirati sudskim putem. Također, navode da, i pored brojnih traženja, preduzeće „Sine qua non” nikada nije dostavilo spisak autora koje predstavlja, koliko je novca prikupilo, prema kom principu vrši raspodjelu, kojim autorima je isplatilo tantijeme i u kojem iznosu.

Stav svih korisnika (elektronskih medija) je da moraju plaćati korištenje autorskih djela, ali da smatraju da se tarife moraju utvrditi pregovorima između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika i prema propisima novih zakona kojima je regulirano područje autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini.

Z a k l j u č a k

Analizom podataka dobijenih od preduzeća „Sine qua non” konstatirano je sljedeće:

1. Pravno lice koje je od Instituta ovlašteno za poslove obavljanja autorskih i srodnih prava **je preduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo**. Udruženje „Sine qua non”, koje je osnovano 2006. godine, nije se nikada obratilo Institutu zahtjevom za dobijanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.
2. Prema priloženoj dokumentaciji, cjelokupno poslovanje u oblasti kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava vršilo je preduzeće „Sine qua non” d.o.o. kao profitni subjekt koji se bavi i drugim djelatnostima. S obzirom na to da se u izvještaju poziva na neke odluke Udruženja i da je preduzeće „Sine qua non” jedan od tri osnivača Udruženja „Sine qua non” (AMUS, Udruženje glumaca Sarajevo i preduzeće „Sine qua non” d.o.o.), iz dokumentacije nije jasno koji je subjekt, odnosno organ donosio odluke u vezi sa kolektivnim ostvarivanjem autorskih i srodnih prava. Primjera radi, odluke o usvajanju plana poslovanja od 2005. do 2010. godine donosila je Skupština preduzeća „Sine qua non” d.o.o. iako, prema Statutu preduzeća, taj organ ne postoji.
3. U izvještaju je iskazan **ostvoreni prihod** iz BiH u ukupnom iznosu od **7.829.275,89 KM** i inozemstva u ukupnom iznosu od **147.198,43 KM**, odnosno ostvoreni prihod u iznosu od ukupno **7.976.474,32 KM**, s jedne strane, a, s druge strane, iskazani su **troškovi poslovanja** u iznosu od **1.585.161,95 KM** (odnosno 20% u odnosu na ostvoreni prihod). Raspoređena sredstva nosiocima prava u BiH i inozemstvu su u ukupnom iznosu od **7.741.998,21 KM** (u BiH je raspodijeljeno 5.793.334,64 KM, a u inozemstvo je raspodijeljeno 1.948.663,57 KM). Iz navedenog proizlazi da je **ukupno raspodijeljeno 97% sredstava** u odnosu na ukupan prihod. Nije jasno na koji način su pokriveni troškovi poslovanja i raspoređena sredstva na nosioce prava, jer se javlja razlika između ostvarenih prihoda i rashoda u iznosu od **1.350.685,84 KM** (troškovi poslovanja i raspodjela sredstava na nosioce prava su veći od ostvarenih prihoda za iskazani period). Iz dopune izvještaja od 28.10.2011. godine je vidljivo da nije dokazana razlika sredstava između ostvarenih prihoda i rashoda, niti su dostavljeni podaci o licima kojima je doznačena razlika navedenih sredstava.

4. Uočen je nesrazmjer između sredstava naplaćenih sudskim putem po osnovi pravomoćnih sudskih presuda i sudskih nagodbi, te ukupno ostvarenih prihoda prema godinama (kao primjer navodimo da je u 2009. godini po osnovi sudskih presuda i nagodbi prikazan prihod od **1.679.792,85 KM**, a ukupan ostvareni prihod za 2009. godine je iznosio **1.487.922,25 KM**).
5. Imajući u vidu da je smisao kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava ubiranje sredstava za račun nosilaca prava i da, prema međunarodnoj praksi, troškovi organizacije ne bi smjeli prelaziti 20-30% ostvarenog prihoda, preduzeće „Sine qua non” se, prema vlastitim podacima, kreće u tim granicama. Međutim, preduzeće „Sine qua non” je privredni subjekt koji se bavi različitim djelatnostima, te iz priloženog bilansa stanja i uspjeha nije moguće razdvojiti i provjeriti podatke navedene u izvještaju koji se odnose na prihode i rashode po osnovi kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava od njegovih prihoda koji su ostvareni po drugim osnovama. Drugi dokumenti koji bi poslužili za provjeru tačnosti podataka o ubranim i raspoređenim sredstvima za korištenje autorskih djela nisu dostavljeni.
6. Prilikom donošenja opće ocjene o poslovanju preduzeća „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo treba imati u vidu da se izvještajni period odnosi na vrijeme važenja Zakona o autorskom i srodnim pravima iz 2002. godine (stari zakon), kojim je materija kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava bila regulirana samo u rudimentarnom vidu. Budući da se od 2010. godine primjenjuje Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji naglašeno precizno regulira ovu materiju u skladu sa standardima u uporednom pravu, neophodno je konstatirati da dosadašnji način poslovanja „Sine qua non” d.o.o. nije moguće nastaviti, jer ne zadovoljava standarde u pogledu transparentnosti i demokratičnosti rada organizacije za kolektivno ostvarivanje, načina raspodjele prihoda i efikasnosti ostvarivanja zakonski reguliranog cilja.

[Kraj dokumenta]